

Eesti Põllumeeste Selts Jürjewis.

Gesti
põllu- ja käsitöö näituse
eeskawa.

Jürjewis (Tartus)

Augustikuu 6., 7. ja 8. päeval 1905.

Jürjewis (Tartus) 1905.

J. E. Põllumeeste Seltsi kirjastus.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 2 іюня 1905 г.

Э Сдот'и трѣтѣфоја трѣтѣ, Зурјевіс.

A. Üleüldised määrused.

§ 1. Eesti Põllumeeste Seltsi poolt Jurjewis (Tartus) toimendaval Eesti näitusel on **otstarbeks** põllutöö, hobuse ja karjakasvatuse, piimatalituse, kalakasvatuse, aiatöö, mesilasepidamise ja käsitöö edendus.

Täendus I. Näituse ülemaalisteks osakonnaks on käesoleval aastal **hobusekasvatuse osakond**, millest üle terve kodumaa osavõtma kutsubutakse. Ülemaalistesse jaoskonda on iseäranis rohkesti **aauhindasid määratud**.

Täendus II. Näituse aja jooksul peetakse asjatundjate poolt näitliska kõneid.

Täendus III. Muuhindadeks on Seltsi poolt hulk **hõbe- ja prongsaaurahasid**, juur summa sularaha ja kaunistatud kiitusekirju. Väälleselle on riigiasutustelt ning põllutöö, aiatöö, mesilasepidamise ja muudelt seltsidelt, kui ka erainimestelt juur hulk **kuld-, hõbe- ja prongsaaurahasid, kiitusekirju ja raha**.

Täendus IV. Näituse korrapanek on iseäralise näitusetoimekonna hooleks antud.

§ 2. Näitus peetakse laupäeval 6., pühapäeval 7. ja esmapäeval 8. **augustil 1905 a.** ära ja on waatajatele awatud: 6. augustil kella 12 lõun. kuni kella 8 õhtu; 7. augustil kella 10 hom. kuni kella 8 õhtu ja 8. augustil kella 10 hom. kuni kella 6 õhtu.

§ 3. Et näitusele toodawatest asjadest näituse ajaks **nimekirja** ehk katalogi trükkida ja näituse ruumisid tarwilikult ära seada wõiks, palutakse kõiki näitusele toodawaid asju 5 päewa enne näituse algust, s. o. **kuni 1. augustini** üles anda. Hiljemalt ülesantud asjad wõetakse küll wastu, kuid ei tule **mitte** näituse nimekirja.

§ 4. Asjade ülesandmiseks on **ülesandmise-lehed** trükitud, kuhu küsimiste pääl täielikud kostused tulewad kirjutada. Ülesandmise leht **nr. 1** tuleb augusti kuu 1. päewaks s. a. näitusetoimekonna kätte saata, **nr. 2** aga nendesamade kostustega **näituseplatšil** asjade äraandmise juures ette näidata.

Täendus I.: Oma kaswatatud loomade kaswatamise kohta tuleb **tunnistus** ette näidata, mis wallawalitsuse ehk muu asutuse poolt tarwilikult tõendatud on.

Täendus II.: **Kõik asjad ja loomad**, mis näitusel mitte ära ei ole müüdnud, wiidakse näituselt raudteedel ilma maksuta koju tagasi.

Et seda õigust saada, ei tohi aga loomade ehk asjade omanikud **weofirjade ärakirju** ehk duplikatid, mis neile asjade saatmise juures raudteel antakse, mitte ära häwitada ega kaotada, waid peawad neid **alal hoidma** ja näituse-toimekonnale ette näitama, et sellel wõimalik oleks tagasiweo tunnistuste pääl tarwilikka märtsi teha.

Neid asju, mis „**bagasid**“ näitusele toodub, ei saa mitte ilma hinnata tagasi saata, sest tarwilik ärakirje weofirjast puudub.

§ 5. Ülesandmisi wõtawad wastu ja annawad näituse üle lähemat seletust:

1. Jurjewi (Cartus): 1) Gesti Põllumeeste Seltsi talitus, Suurel turul nr. 12. 2) „Kõstimehe“ talitus. 3) Dr. A. Schulzenberg, Riia uul. nr. 24. 4) R. Sõõti raamatukauplus. 5) G. A. Wirkhausi kauplus Peterburi uul. nr. 42. 6) Lelap, Kurk ja R^o kaubamaja Sõõgi turul, Wene ja Mõõti uulitsa nurgal ja Riia ja Lia uulitsa nurgal. 7) Chr. Aug. Wirkhausi kauplus kaubahoomis nr. 8. 8) Tõnissoni Wennaaste Määr. 9) S. Ringu kauplus, Lia ja Tiigi uulitsa nurgal Maarja kiriku juures.

2. Jurjewi (Cartu) ligikonnas:

1) Wallawanem J. Tarif Tähtweres; 2) Kõhaomanik P. Luiga Kopkas; 3) Kõhaomanik J. Thomjon Raabil; 4) Kõhaomanik R. Pärn Wasulas, Sahkapuul; 5) Mõisajalitseja Perli Wasula mõisas; 6) Kõhaomanik R. Jürriado Luunjas; 7) Taabri mõisa rentnik B. Kapsta; 8) Kõhaomanik M. Schulzenberg Kanaasius; 9) Wallawanem Aug. Soome Vorbuses.

3. Nõos: 1) Kihelkonnakoollidpet. J. Sirk; 2) G. Luiga Manufel.

4. Äksis: 1) Neiu G. Torim Tornil; 2) Wallakirj. J. Rammul Elitweres; 3) Juustumeister P. Koit, Mõisamaal.

5. Maarja-Magdaleenas: 1) Kihelkonnakoollidpet. J. Tammeägi; 2) Kõhaomanik J. Ostrak Rudinal; 3) Wallakirjut. W. Wasilkow Saare wallas; 4) Kõster J. Roudt Waral.

6. Laiusel: 1) Wallakirj. J. Luha Jõgewal; 2) Kõster J. Riomar Laiusel; 3) Wallakirj. Unt Waimastweres; 4) Kaupmees Reitam Laius-Tähtweres.

7. Palamusel: 1) Weskiomanik G. Kusik. 2) Kõhaomanik J. Warrik; 3) Juustumeister M. Munn Kuremaal; 4) Kirjutaja G. Partš Koelas.

8. Kursis: 1) Sp. G. Punga; 2) Kõhapidaja J. Riomar Puurmanis; 3) Kirjutaja J. Must Laewas.

9. Cormas: 1) Kihelkonnakoollidpet.

T. Kommušsar; 2) Kõhaomanik R. Paas Wõitweres; 3) Kirjut. G. Schulbach Wilmures; 4) Proua Josua Pohusoos; 5) Jaanapidaja J. Mill Mustwees.

10. Kodaweres: 1) Kõster Paukam Matškiwil; 2) Metskülem D. Seidenbach Hallikul.

11. Rāpinas: 1) Kõster J. Raudsepp; 2) Proua A. Kaarast.

12. Wõnnus: 1) Kihelkonnakoollidpet. R. Neumann; 2) Kirjutaja J. Puusepp Abjal. 3) Kirjutaja Ch. Kallas Māssal.

13. Kambjas: 1) Suure-Kambja mõisa rentnik Peet; 2) Wallakirjutaja G. Eichhorn; 3) Juustumeister P. Munn Wana-Kuustes; 4) Kirjutaja G. Karneol Wana-Kuustes; 5) Kambja põll. j. afem. kõhaomanik P. Fuchs; 6) Kirjutaja J. Wäljaots Haaslawal.

14. Otepāas: 1) Jaanapidaja J. Huik Kuustatul; 2) Kaupmees R. Treial Kuustatul; 3) Kirjutaja R. Saar Paluperas; 4) Mõisapidaja M. Härms Päidas.

15. Sangastes: 1) Koolidp. A. Hermann raudteejaama juures; 2) Kirjut. G. Uusen Sangastes; 3) Mõisarentnik J. Saul Kuigatsi Hädi-mõisas; 4) Mõisarentnik J. Grünberg Keenil; 5) Kirjutaja A. Orro Laates.

16. Rõngus: 1) Kõhaomanik J. Grünfeldt Tamme; 2) Kaupmees J. Margus Rõngus; 3) Kõhaomanik J. Eijensmidt Kääril; 4) Kaupm. Lewoll Elwas; 5) Kirjutaja J. Wajar Akres.

17. Rannus: 1) „Emujärwe“ Põllumeeste Seltsi esimees, Kõster J. Kompuš; 2) Kaupmees J. Oidt Rannus; 3) Mõisapidaja G. Kass Tamme.

18. Puhjas: 1) Sp. J. Wall; 2) Kõster R. Peerna; 3) Kõhaoman. Juudas Kawildas; 4) Koolidpetaja R. Normann.

19. Wõrul: 1) Kaupmees J. Wõdtus; 2) Fr. Karlsoni raamatukauplus; 3) J. Paju raamatukauplus.

ARHIWKOOG

20. **Pölwas:** 1) Apteeker R. Bergmann; 2) Kihelkonnakooliõp. Toiger.

21. **Rõuges:** Kõster A. Asfor.

22. **Wastseliinas:** 1) Põllumeeste Seltsi esimees Laswa mõisa rentnik P. Venjin; 2) Põllum. S. kirjatoim. kihelkonnakooliõp. A. Uudrits.

23. **Kanapääs:** Kõhaomanik R. Mitt Walgjärwes.

24. **Urwastes:** Kõster J. Waszil.

25. **Harglas:** 1) Õp. J. Tiedemann; 2) Kaupmees Kalkun.

26. **Karulas:** Kõhaomanik D. Patti.

27. **Walgas:** 1) Rohutkaupluse omanik P. Giner; 2) Kaupmees A. Saral.

28. **Felmes:** 1) Kihelkonnakooliõp. A. Krimm; 2) Wallakirjutaja J. Vert Tõrwas; 3) Kaupmees J. Wiira Pifaßilal.

29. **Tarwastus:** 1) Kõster D. Birkenthal; 2) Kirjutaja B. Kuusik Tarwastus.

30. **Paistus:** 1) Kirjutaja J. Kaudsepp Holstres; 2) Kihelkonnakooliõpet. J. Põssmann.

31. **Wiljandis:** 1) Adwokat R. Baars; 2) A. Tõllasepa raamatukauplus; 3) Kõhaomanik M. Tõnisson Wiljandi Murzil; 4) Kõhaomanik T. Härms Wiljandi Njul.

32. **Kõpus:** Kihelkonnakooliõpet. P. Rubel.

33. **Suure-Jaanis:** 1) Proua R. Kurrik Ungemõisas. 2) Kõster H. Stapp.

34. **Kolga-Jaanis:** 1) Õp. W. Reiman; 2) Kõster J. Tiedt.

35. **Pillistweres:** 1) Dr. J. Voorberg; 2) Rohapidaja R. Kamfen, Smaweres.

36. **Põltsamaal:** Wajara raamatukauplus.

37. **Wändras:** Kooliõp. W. Uniwerc.

38. **Coris:** Kihelkonnakooliõpetaja Ollino.

39. **Hallistes:** 1) Kõhaomanik J. Sapaš; 2) Kõhaomanik P. Liebus.

40. **Karksis:** 1) Kihelkonnakooliõp. Luukas; 2) Wallakirjut. J. Ilwes.

41. **Saardes:** Kaupm. H. Kase Kilingi-Nõmmes.

42. **Häademestel:** Kooliõpetaja G. Grant.

43. **Pärnus:** 1) Trüfikojaomanik H. Laane; 2) Tel. am. H. Mägi.

44. **Mihklis:** Kaupmees P. Werner.

45. **Kuresaares:** Adwokat G. Ball.

46. **Kaarmal:** Kooliõpetaja J. Kirrotar.

47. **Kärlal:** Õp. J. Kerg.

48. **Pöidel:** Kõster R. Paulmeister.

49. **Tallinnas:** 1) „Cesti Postimehe“ talitus; 2) J. Ploompuu raamatukauplus Harjuäärawas; 3) Trüfikojaomanik M. Martna.

50. **Paides:** Kaupmees M. Koif.

51. **Koerus:** Rauatehase omanik R. Müller.

52. **Rakweres:** R. ja P. Erna raamatukauplused.

53. **Wäike-Maarjas:** J. Liiv.

54. **Jsakus:** Kõster Hansen.

55. **Narwas:** Kooliõp. J. Speef.

Pääle selle on kõik Cesti põllumeeste seltsid ja Cesti ajalehtede toimetused üles kutsutud, näituse kohta seletust andma, ülesandmisi wastu wõtma jne.

§ 6. Näitusele toodawate loomade ja asjade **wastuwõtmine** näituse ruumides kestab 4. augustil kella 10 e. l. kuni 7 p. l., 5. aug. hom. kella 8-ast kuni õhtu kella 7-ni ja 6. augustil hom. kella 5-est kuni 9-ni. Asjade wastuwõtmise juures antakse **kwiitung**, mille ettenäitamisel asjad pärast näituse lõppu omanikule kätte antakse.

T ä h e n d u s I: Kui ülesandmine seaduslikka nõudmisi mitte ei täida, siis võib teda tagasi lükata.

T ä h e n d u s II: **Kaesterahw**a näputöösid palutakse võimalikult **2 päewa enne näituse algust** ära tuua, et neid sündsalt üles võiks seada.

§ 7. Näitusele toodavate loomade ja asjade **väärtus** peab üles antama.

§ 8. Näitusele toodavatele loomadele ja asjadele palutakse, kui võimalik, lühikest **kirjeldust** ehk **seletust** juurde lisada.

T ä h e n d u s I: Igale üksikule asjale, iseäranis näputöödele, palutakse **walgest riidest jebel** pääle õmmelda, kuhu pääle tuleks tähendada: 1) **asja nimi**, 2) **väärtus**, kui müüa, **müügihind**, 3) **näitaja nimi** ja **elukoht**.

T ä h e n d u s II: **Auuhinna** saamiseks peab näitusele **lõige wähemalt** toodama: wiljaseemet $\frac{1}{2}$ waffa, linu 20 naela, heinaseemet 5 naela, feeduwilja, wiljapuu- ja metsapuuseemet 1 nael, wõid 10 naela.

T ä h e n d u s III: **Wäljaweo** ja **föögiwõdi** palutakse **2 nädalat** enne **näituse algust** näituse juhatusse kätte tuua, et näha saaks, kas tema hästi seisab.

T ä h e n d u s IV: **Wäljaweo**-wõid palutakse **tarwilikul** **sisepakkimisel** näitusele tuua, nagu teda müügil saadetakse.

§ 9. Suuremate asjade **ülesseadmine** ja **tarwilikud eeltööd** peawad näitajate poolt nende kulu ja tööjõuga aegsasti forda saadeta. Et tähendatud ülesseadmine mitte näituse ilu ei rikuks, jelle üle walwab näitusetoimefond.

§ 10. **Asjade** ja **loomade** **finnitamine** sünnib omaniku soovijärele tema enese kulus, **peab aga ülesandmise-lehe pääl ära tähendatud olema**.

§ 11. Näituse **asjade wigastamise** ehk muu **kahju** eest, mis ilma näitusetoimekonna awaliku süüita on juhtunud, ei wastuta näituse juhatus mitte.

§ 12. **Kaebtused** näitusesse puutuwate asjade üle tulewad **24 tunni** jooksul võimalikult **kirjalikul kujul** näitusetoimekonnale sisse anda.

T ä h e n d u s: Wastuwaidlemisi auuhinna mõistmise asjus wõib ainult pühapäewa õhtu kella 6-ni awalbada.

§ 13. Näitusele toodavate loomade ja asjade eest wõdetakse järgmisel wiisil **seisuraha**:

1. Hobuse (üksiku ja warsaga mära) eest	75 kop.
2. Warja eest	50 "
3. Karilooma eest	50 "
4. Patriruumi eest, kui jääb mitu wäiksemat looma sees on	50 "
5. Sea, lamba, wätska ja muu wäiksema looma eest ä	30 "
6. Põllutöö-riistade, masinate, wankrite, meesterahwaga käsitööde jne. eest lahtsel platsil ruutjala päält	1 kop.
7. Asjade eest kuuride all ruutjala päält	3 kop.

8. **Karja- ning põllusaaduste** väiksema numbri päält võetakse 10 kop.
9. **Maesterahva kodukäsitööde eest seivuraha ei nõuta.**
10. Käsitööde eest, mis tükk lauda ehk seinu ära võtavad, ruutjala päält 5 kop., põrandu ruutjala päält 3 kop.
Tä h e n d u s : Kui asi seinu ja põrandat ühtlasi tarvitab, siis maksetakse põrandu ruumi eest täis hind ja seinu ruumi eest pool hinda.
11. **Sulgloomade eest, mis puurides näitusele toodakse, maksetakse 30 kop.**
Tä h e n d u s I.: **Õpetlaste lojude eest** võib näitusnimefond seivuraha kuni $\frac{1}{3}$ -ni alandada.
Tä h e n d u s II.: **Töötavate rehapeksjumasinate eest** ei ole mitte üle 5 rubla maksta.
Tä h e n d u s III.: **Ärilsed kodukäsitööd** ei ole seivurahast mitte vabastatud.

§ 14. **Näituse pileтите hinnad** on: laupäeval 40 kop., pühapäeval 20 kop. ja esmapäeval 30 kop.; terve näituse aja pileti nime pääle 1 rubl. 50 kop.

Tä h e n d u s I.: **Priipileti saavad loomade talitajad ja asjade järevalvavad** — viimised näituse juhatusse otsest mööda. Kes oma pileti teisele edasi andnud, kaotab pileti ja maksab seltsi hääks 1 rubla.

Tä h e n d u s II.: **Lapsed, koolilapsed ja alamväeteeinijad** maksavad pääsetähtede eest poole hinda.

B. Näituse ford.

§ 15. **Teatust ja juhatusit** näituse korra, näitusele toodud asjade ja loomade, auuhinna-andmise põhjuste ja muu kohta saab igaüks **näituse-talituselt** ehk **büroost**, kus jeks walitud näituse-toimekonna liikmed terwel näituse kestusel wahetpidamata walvamas on.

§ 16. **Loomade sõotmise ja talitamise eest** peavad näitajad ise muret kandma. Loomade talitamisel antakse sisse- ja väljakäimiseks talitaja nime pääle priipilet; aga sel ajal, kui näitus awatud on, ei tohi talitajad mitte ilma näituse-toimekonna teadmata näituseplatšilt ära minna; ei täida nemad seda nõudmist mitte, siis peavad nad oma kuluga uue pileti ostma; nõndasama peavad talitajad uue pileti ostma, kui nad antud priipileti ära on kaotanud. **Loomade puhastamine ja asemete korraldamine** peab iga päew enne näituse awamist jündima.

Loomade ettetoamise ajal peab iga loomatalitaja oma loomade juures olema ja käsu järele looma ette tooma ja kõmitama.

Loomade talitajad ja asjade järehwaatajad peavad **näituse-**

toimekonna nõudmisi tähele panema; ei tohi näituse ruumides mitte suitsetada.

§ 17. Põllutöö-riistade ja masinate näitajate asemikud on kohustatud näituse-toimekonna seadmise järele teatud aegadel asjade juures olema ja nende üle vaatajatele seletust andma.

§ 18. Näitusele toodud loomade ja asjade müümine sünnib näituse-toimekonna liikmete juuresolemisel ehk toimekonna läbi. Iga müüja maksab näituse-kassasse: loomade ja eluta asjade päält kaks protsenti, põllutöö-riistade päält pool protsenti. Kes jalaja ehk ilma toimekonna lubata müüb, maksab kümme protsenti näituse-kassa hääks. Maksu võtab vastu näitusetalitus ehk büroo.

Tä h e n d u s I: Kui asjad ehk loomad müüa, siis pandakse see iseäralise tähe päale üles.

Tä h e n d u s II: Asjade päält, mis alla 1 rubla ära müüdatakse, ei võeta näituse kassuks mitte maksu. Kui aga ühel näitajal rohkem asju on ära müüdnud, siis võetakse ülemal tähendatud maksu müüdnud asjade hinna üleüldise summa järele.

§ 19. Näituse jooksul pandakse loomade ja asjade oksjon ehk müümine enampakkumise teel toime. Kes oma loomi ehk asju enam-pakkumise teel müüa soovib, peab jeda ülesandmise-lehele üles panema ehk aegjasti näitusetoimekonnale teada andma.

Tä h e n d u s: Loomade ja asjade päält, mis enampakkumise teel ära müüdatakse, maksetakse näituse hääks harilik protsent, mis § 18 ära on tähendatud. Kui omanik looma ehk asja ise tagasi ostab, on temal näituse hääks pool vähem maksta.

§ 20. Näitusele toodud loomad ja asjad jäävad oma koha pääle kuni 8. augusti õhtu kella 6-ni, ning peavad pääle näituse lõppu 24 tunni aja sees näituseplatilt ära viidama. Pääle jeda tähtaega lasub näituse-toimefond ära viimata asjad näitaja kulul ära koristada ja 1 kuu aega alles hoida. Asjad, mis ühe kuu jooksul pääle näituse lõppu ära viidud ei ole, müüdatakse G. Põllumeeste Seltsi kassuks ära, kui omanikuga mitte kokku ei ole lepitud.

§ 21. Muuhinna väljajagamine sünnib viimasel näituse päeval pärast lõunat seltsi eestseisuse ja näituse toimekonna poolt auu-hinnamõistjate protokollide põhjal.

Tä h e n d u s: Muuhinnad, mis näituse viimasel päeval kätte saamata jäänud, antakse pääle näitust G. P. Seltsi talituse poolt välja.

C. Näituse jaoskonnad.

I. Hobuse kasvatatus.

Ülemaaline jaoskond.

I. Sobused :

1. puhastwerd: a) tööhobused, b) sõiduhobused, d) ratsahobused ;

2. jägawerd : a) tööhobused, b) sõiduhobused, d) ratsahobused ;

1, täkud, 2, märad, 3, märad warjadega, 4, warjad :

a) mära-warjad 1 ja 2 aastased, b) täkwarjad 1 ja 2 aastased, 5, ruunad.

Täh. : Soowitakse, et muude hulgas iseäranis, Gesti eht maa tõugu hobuseid näitusele toodaks.

II. Karjapidamine.

I. Weised :

a) Gesti puhastwerd ;

b) Angleri puhastwerd ;

b) Hollandi ja Frieši puhastwerd ;

e) Segawerd ;

1, lehmad, 2, pullid, 3, mullikad (õhwakejed), 4, wäsitad.

II. Lambad : a. Willa-lambad, b. liha-lambad.

III. Sulgloomad : kanad, hanid, pardid, kalkunid jne.

III. Seakasvatatus.

I. Sead : a, Berkshire b, Yorkfire, d, maa tõugu sead jm. :
1, emmised, 2, kuldid, 3, orikud, 4, emmised põrsastega, 5 põrsad.

IV. Loomakasvatuse korraldus.

1, Loomade toitmine, 2, terwisehoid, 3, lauda plaanid ja kirjeldused j. m.

V. Loomakasvatuse jaadused:

1) Piha: liha alalhoidmine, soolamine, suitsetamine.

2) Pihatarwitamine: küpsised, supid, worstid, werikäid.

3) Rõwralised jaadused: Will, seep, küünlad, liim, harjased, fihwad.

VI. Piimatalitus.

- 1) Piim: a. Rõõskpiim, hapupiim, kohupiim; b. rõõsk koor, hapu koor.
- 2) Vädi: a. Rõõsakaovorevädi: Parisi vädi, lauavädi, väljaveovädi; b. hapukoorevädi. c. Müügile saatmine.
- 3) Juust: a. Schweitzi juust, b. kõva juust, c. pehme juust; d. müük.
- 4) Piimatalituse riistad: 1 Süpsi, kurnamise ja wanutuse ehk hapandamise nõuud, koorelahutajad, võitegemise masinad jne. 2) Üleüldine piimatalituse sissejead.

VII. Põllutöö jaadused.

- 1) Taimed ja seemned: ruffid, nijud, odrad, kaerad, oad, herned, tatrak.
- 2) Voomatoidu taimed: ristithein, timut, kurehernes, naerid, porgandid, peedid jne.
- 3) Riutaimed: linad, kanepid jne.
- 4) Põllutöö tehnika jaadused: jahu, tangud, tärkliis, taimedõlid, taar (kvaas), limunad, mõdu jne.
- 5) Põllutöö tehnika kõrvalised harud: telliskivid, lubi, tubakas.
- 6) Põllutöö tehnika jaaduste valmistamise riistad.

VIII. Aiapidamine ja metsakasvatuse.

- 1) Viljapuud: a. viljapuud seemned ja wili, õunad, ploomid, kirsiid, murelid jne.; b. marjapõõsad ja marjad: karumarjad (tikerperid), maasikad, sõstrad, wabarnad (wahrakud) jne.
- 2) Puuwilja joogid: marjavein, õunavein, marjalimunad.
- 3) Keedised: õuna- ja marja-sahwtid, keedetud marjad jne.
- 4) Kuivatatud puuwili: kuivatatud õunad, ploomid.
- 5) Söögitaimed: kartulid, kapsad, kaalid, porgandid, kurgid, peedid, kõrwtisjad, lill-kapsad, peterjellid, laugid, sibulad, redijed, rõitad, figuriid jne.
- 6) Keedu- ja aiawilja seemned.
- 7) Villid: toa- ja aialillid, ilupuud.
- 8) Liatöö riistad: aianoad, aiajaed, aiakäärid jne.
- 9) Metsapuude seemned ja taimed.
- 10) Puude proovid.
- 11) Metsatarvitamise abinõuud ja riistad: lauasaed, saeweste sissejead jne.

- 12) Niapidamise ja metsakasvatuse kirjandus, aiaplaanid, kooliaedade plaanid jne.
- 13) Metsatehnika jaadused: laua- ja laastuldikus jne.

IX. Mesilaste-pidamine.

- 1) Mesipuud mesilastega.
- 2) Mesil, waha.
- 3) Mesilasepidamise riistad jne.
- 4) Kirjandus.

X. Põlluharimine ja maaparandus.

- 1) Põllutöö käsiriistad: adrad, äkfed, hanijalad, rullid, labidad, köplad, kablid (käpatsid), wikatid, rehad, sirbid, hangud, hargid, linapuhastamise riistad jne.
- 2) Põllutöö masinad: külwamise, niitmise, riijumise, hõlõidkamise, linakatsumise ja puhastamise, rehepeksu, tuulutamise jne. masinad.
- 3) Majapidamise paranduse abinduud: ehituseplaanid, talu eluhoonete, rehtede, kuivatusejerehtede plaanid ja mudelid, maamõõtmise, weeloodimise, maakuivatamise ja niijutamise riistad, truubituse torud.
- 4) Kunstpõllurammu: kunstõnnikud, kips, jne.
- 5) Turwa-tööstus: Turwad, turwalõikamise riistad.

XI. Käsi- ja wabrikutöö.

A. Majapidamises tarwitatawad tööd:

- 1) Nahatööd: Parksepa, sadulsepa, kingsepa, kinnasepa, kübarsepa, harjassepa tööd jne.
- 2) Puu- ja punumise tööd: Puusepa, tõllassepa, piitisepa, treial, korwipunumise, nõõritegemise j. m. tööd.

B. Sepatööd.

- 1) Põllutööriistad: a, käsiriistad: adrad, äkfed, rullid, wikatid, rehad, sirbid, wiglad, (hangud), labidad, wanrid, reed, saanid, kuivatuserehed jne.; b, masinad: külwimasinad, sõnnikulaotuse masinad, kartuli-wõtmise masinad, tuulamise masinad, rehepeksumasinad, niidumasinad, rukkilõikuse masinad, linapuhastuse masinad jne.
- 2) Wajaristad: kirwed, fiinid, wafarad, tangid, pihid, peitlid, noad — liife-noad, sulenoad, lauanoad, fahwliid, puksnoad, habemenoad, pangid, keeduriistad, pannid, fohwiweskid, kartuli-

foorijad, kohvipõletajad, lihapeenestamise masinad, lambid, latrid, lühtrid, lehtrid, walemid, rahakapid.

- 3) Tööriistad: puusepa, püütsipa, ratassepa, treiali, puuldife, rätsepa, kingsepa, sadulsepa, kiibarsepa, parksepa, sepa, lufusepa, hobuserautuse, ehituse, aiatöö, metšapidamise, jahhi, kalapüüdmise riistad.
- 4) Wiilisepa tööd.
- 5) Pukusepa tööd.
- 6) Naela ja traadi tööd: Hobuseraead, hobuserauad, naelad, traadidwõrgud jne.
- 7) Kardsepa tööd: Toobid, pangid, liuad, šdelad, wannid jne.
- 8) Tulekustutuse riistad.

C. Kunst käsitööd.

- 1) Maalimise, joonistuse, tullijoonistuse j. m. tööd.
- 2) Kiferduse, puuldife, kujuraimise tööd.
- 3) Päewapildi tööd.
- 4) Raamatutruüki, fiwitrüki, raamatukõitmise j. m. tööd.
- 5) Muusikariistad: flawerid, pianinod, orelid, wiulid, puhumiseriistad jne.

D. Kunstmetallitööd:

- 1) Sunitsepatööd: majaehed, taotud rauast iluasjad, firjutuse-nõuid, pildiraamid, pingid, lauad, raudaiad jne.
- 2) Peenemad metall- ja mehhanikastööd: kellad, elektrifellad, õmblusmasinad, jalgrattad, elektrimasinad, arstiriistad, loomaarstiriistad.
- 3) Kuldsapatööd.

XII. Kodune käätöö, iseäranis naisterahwa näputöö.

- A. 1) Telgedel koetud willajed tööd: kangad, waibad, rätikud jne.
- 2) Ketrus: willajed lõngad.
- B. 1) Telgedel koetud linajed tööd: kangad, lõuendid, laudlinad, linad, käterätid jne.
- 2) Ketrus: niidid, linajed lõngad.
- C. 1) Wärwimine: wärwid, wärwimise tööd.
- 2) Kirjamise ehk wäljaõmblemise tööd.
- 3) Õmblemise tööd.
- D. Warrastega kudumine ja heegeldamine.

XIII. Gesti laadi käsitöö.

- 1) Wanad Gesti rahwariided: a. ülikonnad, ijeäraniis rüüd, pihikud, aluskumed, ürbid, taskud; b. kirjaniisetööd, ijeäraniis rooked, pääärätid, pääehted, põlled, käterätid; c. kudemisetööd: wööd, kindad, sukad; d. ehted: preefid, jõled, feed, sõrmused; e. töövriistad: kangasteljed, kõlad, wokid, niied, jõad, uid, käärpuud, kerilauad, wiisipuud ehk hajplid, kehad, niifid, kaafid.
- 2) Gesti laadi puutööd: Kirjatud kapad, kannud, joolawakad, karbid, napad, torbikud, lujikad, kopad, lähkrid, firnud, lauad, toolid, jängid, kapid, kirstud, wakad, kirikad, uhmrud, mõhed, jadulad, wanakrid, reed, kelgud.
- 3) Gesti rauatööd: Noad, kirwed, kiinid, uurdenoad, liimeistrid, hoolmed, lujikanoad, uherdid, käämrid, peitlid, pihid, tangid, wajarad, alafid, lõdtsjad, seinawarad.
- 4) Gesti põllutöövriistad: adrad, äffed, käruäffed, foodid, folgispuid, roobitsjad, linaharjad, linaraatfid, hanged, wiglad, rüüstipuud, hargid, hangud, rehjad.
- 5) Gesti jahija kalapüügi riistad: a. wibud, lingud; b. noodad, wõrgud, kuuritsjad, liiwid, kahad, wästrad, unmad, õnged.
- 6) Gesti muusikariistad: kandleid, wilespillid, karjapajunad, torupillid, lutusjarwed, wiulid, krapid, kuljusjed.
- 7) Ghituse kaunistused.
- 8) Wanad Gesti mõddud ja arwamise abinõud: Käsmrid, sirwilauad, pügalpulgad, arupulgad, tunnipakkud.

Tähendus 1. Gesti laadi käsitöö jaoskonda wõdetakse kõige päält tööfid, mis wana Gesti laadi kannawad, wastu. Neist töödest peawad waatajad meie rahwa algupäralist maitset tundma õppima ja sündsat eeskuju wõtma. Ijeäraniis tähtis on see, et meie oma wana Gesti wärwifid ja nende kottukõla hästi tundma saame. Tungiwalt tuleb soowitada, et pääle wanade Gesti käsitööde ka niisugused uuemaid tööfid ja asju näitusele toodaks, mis wanade eeskujule ehk muustrite järele walmistatud ja maitse harimiseks wäga tähtsad on.

XIV. Wõidufüünd.

Fuufüünd, kiirfüünd. Osa wõiwad kõik põlluharijad, peremeheed ja sulased, wõtta.

Tähendus: Soowitaw on, et füündjad, kellel isenesest mõista oma hobused peawad olema, wõimalikul korral ka adrad kaasa tooks.

*

Üleüldine tähendus: Käsitöölised, mida auuhindamiseks näitusele toodakse, tulewad 1 kuu aega enne näituse awamist näitusetoiakonnale kätte faata.

D. Auuhinnamõistmise eeskirjad.

1) Auuhinnamõistjad peavad tarvilikud põhjused üles tähendama, miks auuhind on määratud, igaks ise raamatufesesse, mis näituse kirjakogus alles hoitakse.

Tähendus: Auuhinnamõistjad annavad oma hindamise-raamatud näitusefotoimekonnale ära, vähemalt need raamatud, kus auuhinnamõistjate otsused läbistikku kokku on võetud.

2) Auuhinnamõistjate komisjonid algavad oma tegevust näituse esimesel päeval. On soovitatav, et nad oma tööd selfamal päeval lõpetaksivad.

3) Auuhinnamõistjate komisjon valib oma liikmete keskest juhataja, kes, kui arvamised lahku lähewad, nii et ühelgi arvamisel hääleenamust ei saa, otsust annab.

4) Auuhinnamõistjad võivad tarvilikul korral näituse juhatusel lubal väljaspoolt asjatundjad nõuu andma paluda.

Üllemal näitusejuhatajal on kõigis komisjonides hääleõigus.

Tähendus. Gesti laadi uute tööde auuhindamisel võtavad auuhinnamõistjate koosolekust nõuuandjatena sellekohaste käsitööde auuhinnamõistjad osa.

5) Auuhinnamõistjad võivad hindamist oma arvamist mööda toimetada: kaalumise, mõõtmise, vaatamise waral jne.

Tähendus: Käsitõidkirjad ja raamatud, mis auuhinnamõistmise alla on antud, saadetakse aegjasti enne näitust auuhinnamõistjatele kätte.

6) Kui auuhindamisel ekstitus on juhtunud, siis võib hindamist näituse juhatuselga kokkuleppides weel ford toimetada. Muudu ei muudeta allkirjaga sisseantud auuhinnamõistmist mitte enam.

7) Auuhinnamõistjad annavad neid auuhindasid, mis nende jaoskonda määratud.

8) Auuhindasid antakse ainult hääde toodete eest; kui hääd ei ole, jääwad ülearuused auuhinnad järele.

9) Auuhinnamõistjad võivad wabaks saanud auuhindasid oma jaoskonnale paluda.

10) Teistel näitustel antud auuhinnad ei ole hindamisel mitte mööduandwad.

11) Loomad ehk asjad, mis aasta enne selle näitusel auuhinna saanud, võivad ainult siis auuhinda saada, kui nemad paranenud ja kõrgema auuhinna wäärt on.

12) Auuhindasid antakse saaduste walmistajatele ja pidajatele, kui ka loomade kaswatajatele: kõrgemaid auuhindasid saawad aga üksi walmistajad ja kaswatajad, kuna teised kiitusekirju võivad saada. Kaupmehed saawad sarnaseid kiitusekirju ainult siis, kui nendel asjade walmistaja wabriku poolt agenturi luba on.

13) Auuhinnad antakse asjade eest isikutele.

14) Üks näitaja võib mitu auuhinda saada, kui tema mitmes jaoskonnas asju ehk loomi on näitusele toonud.

15) Asjad ei tule mitte auuhinnamõistmise alla, kui näitaja tähtsaid teateid meelega walesti üles on andnud, wõdrast tööd oma tööks nimetanud jne.

16) Glajate auuhindamisel on jaoskonna alaofade järele iseäranis **tarwituse** ja **kaswatuse** pääle waadata.

17) Auuhinnad antakse Seltfi esimehhe, näituse juhataja ja kirjatoometaja allkirjaga wälja.

18) Kulb-auurahad arwatakse kõigeförgemaks, hõbe-auurahad förgemaks kui pronks-auurahad.

T ä h e n d u s : Kulb-auurahade kohta antakse tunnistus wälja; tahab auuhinna omanik ka kulb-auuraha saada, siis peab tema selle hinna wälja maksma.

19) Kes asju ja loomi auuhinna saamiseks näha pannud, ei wõi mitte selles jaoskonnas auuhinnamõistjaks olla, milles tema asjad mõistlewad.

T ä h e n d u s : Iseäralikkudel tarbekordadel wõib näituse juhatus lubada et isikud neis jaoskondades, kus nende asjad ehk loomad mõistlewad, auuhinnamõistmijest osa wõtaksiwad, muud kui selle tingimisega, et nemad oma asjade ehk loomade hindamise ajal auuhinnamõistmijest tagasi astuksiwad.

20) Auuhindade määramisel tuleb iseäralikka nõudmisi silmas pidada, mis üfsikute auuhindade wäljaandmise kohta käiwad.

T ä h e n d u s : Kui kellegil ühes jaoskonnas mitmeid asju ehk loomi on, siis wõib tema hääde toodete eest iseäralisse kogu-auuhinna saada. Kogudeks arwatakse ühetõuulisi loomi ehk asju.

21) **Wõidukünnil mõistlewad** osawõtjad ühes koos; auuhinna andmijel tehtakse wõimaluse korral peremeeste ja sulaste wahel wahet: peremeestele antakse wõimalikult wäärtasju, mida nemad tarvitada saawad; sulastele soowimise korra sularaha, kui nad wäärtasjadega, näit. uuridega mitte rahul ei ole.

22) **Wõidukünni ajal** juhataakse tähelepanemist selle pääle, et madalal pinnal Soome eeskujule järele maa harja tuleb künda, nõnda et liig wefi wagudesse wõib walguda.

23) **Wõidukünni eeskirjad:**

I. **Dige wagu.** Künni osad tulewad enne walmis mõõta. Wao otfa mehhepikused tähised üles seada; tähistel wärwilised paderimärgid otfas — iga kündja jaoks oma wärw.

II. **Ühesugune künd.** Üks wagu olgu teise laiune; kivi kohal ei tohi maad terweks jätta j. n. e.

III. **Õpetuse wagu** olgu ühtlane; enne wiimast wagu atra üks kuni 2 tolli ülemale seada; maal põhja wiimase waoga mitte pääle pöördä.

IV. **Tööloomadega ja riistadega ümberkäimine.** Hobustega mõistlikult ümber käia; abra-hoidmine olgu waba, mitte kõige hingega pääle rõhuda.

V. **Künni üleüldine wäljanägemine.** Wao otfa laiused olgu ühtlased; madalamaid kohti ei tohi olla, sest et jäl all maa terweks on jäämäd.

T ä h e n d u s. Neg on künni juures mõõduandew.

1

16) Die...
 17) ...
 18) ...
 19) ...
 20) ...

21) ...
 22) ...
 23) ...
 I ...
 II ...
 III ...
 IV ...
 V ...
 VI ...
 VII ...
 VIII ...
 IX ...
 X ...
 XI ...
 XII ...
 XIII ...
 XIV ...
 XV ...
 XVI ...
 XVII ...
 XVIII ...
 XIX ...
 XX ...